

ГОДИШЊЕ ИСТРАЖИВАЊЕ О ПОРУШЕНОЈ ЗГРАДИ СА СТАНОВИМА И АДАПТАЦИЈИ СТАМБЕНОГ ПРОСТОРА

ПРАВНИ ОСНОВ

Истраживање се спроводи на основу Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009), и Програма званичне статистике у периоду од 2016. до 2020. Године (“Службени гласник РС” бр. 55/15).

МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ статистичког истраживања

Основни циљ истраживања о порушеним зградама са становима и адаптацији стамбеног простора јесте добијање података о становима који су због рушења, промене намене стамбеног простора у нестамбени или из других разлога искључени из стамбеног фонда, тј. за које се стамбени фонд смањило. Ови подаци, заједно са подацима о стамбеној изградњи, омогућавају израчунавање стамбеног фонда за године између два пописа становништва и станова, као и упоредивост тих података са подацима међународних институција. Балансирани подаци користе се за планирање стамбене изградње.

Извештајне јединице и статистичке јединице

Извори података јесу надлежни органи управе који издају решења о рушењу и грађевинске дозволе за радове којима се мења намена стамбеног простора у нестамбени или се два или више станова спајају у један, као и предузећа која располажу документацијом о рушењима. Јединице које достављају податке су правна и физичка лица којима су издата решења о рушењу и грађевинске дозволе за радове којима се мења намена стамбеног простора у нестамбени или се два или више станова спајају у један.

Садржај статистичког истраживања

Годишње истраживање о порушеној згради са становима и адаптацији стамбеног простора обухвата податке о локацији зграде, намени, материјалу спољних зидова, разлогу рушења, броју и површини станова и броју соба, опремљености помоћним просторијама и инсталацијама електричне струје, водовода, канализације, централног грејања и гаса.

Метод, време и извори за прикупљање података

Подаци се прикупљају у годишњој периодици. Користе се годишњи упитници ГРАЂ-71.

Обавеза заштите индивидуалних података

Обавеза заштите индивидуалних података темељи се на члану 3. одредбе за заштиту давалаца података, члановима 44, 45, 46, 47, 48. и 49. одредбе о поверљивости Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Списак и дефиниције основних обележја – индикатора

Зграде су трајне грађевине с кровом и спољним зидовима, изграђене као самосталне употребне целине које пружају заштиту од временских и других спољних утицаја, а намењене су за становање, обављање неке делатности или за смештај и чување животиња, робе, опреме за различите производне и услужне делатности итд.

Стамбене зграде јесу грађевине у којима је 50% или више укупне корисне подне површине зграде намењено за стамбене сврхе.

Зграда за одмор и рекреацију садржи један или више станова који у потпуности одговарају дефиницији стана, а који се у току године повремено користе за одмор и рекреацију.

Материјал спољних зидова одређује се према грађевинским материјалима, односно готовим грађевинским елементима од којих су претежно изграђени спољни зидови зграде, без обзира на материјале и елементе од којих су изграђени преградни зидови. *Тврдим материјалом* сматрају се: цигла, камен, бетон, обла грађа и различити готови грађевински елементи за изградњу зидова. *Слабим материјалом* сматрају се: даска, трска, ћерпич, набој и сл.

Сћаном се сматра свака грађевински повезана целина намењена за становање, која се састоји од једне или више соба са одговарајућим помоћним просторијама (кухиња, остава, предсобље, купатило, клозет и сл.) или без помоћних просторија, и има један или више посебних улаза директно из ходника, са степеништа, из дворишта или са улице.

Површина сћана (m^2) јесте корисна подна површина стана мерена унутар зидова стана и представља збир површина свих соба, кухиње, купатила, нужника и осталих помоћних просторија у саставу стана.

Купатило је просторија у којој се налази када или туш (или и једно и друго) и у којој су уведене инсталације водовода и канализације, без обзира на то да ли су повезане са јавним водоводом или неком другом врстом водовода.

Стан има *клозет* ако има санитарни уређај (клозет), без обзира на то да ли се налази у купатилу или у посебној просторији унутар стана.

Кухиња је посебна просторија унутар стана која је приликом изградње стана или каснијим грађевинским радовима предвиђена (адаптирана) за кување.

Спрат на коме се стан налази одређује се према месту (положају) стана у згради. Спратови се броје од приземља (прве етаж) па навише. Као спрат не рачунају се приземље, подрум, сутерен или мансарда.

Као *подрум* сматрају се просторије у згради чији се под налази испод површине земље, и то на дубини већој од 1 m. Као *суштерен* сматрају се просторије у згради чији се под налази испод површине земље, и то на дубини мањој од 1 m.

Приземље је прва етажа у згради изнад подрума и сутерена или изнад нивоа средње коте околног терена (ако зграда нема подрума), и у њему се налазе стамбене или пословне просторије.

Као *мансарда* (поткровље) сматрају се просторије које се налазе унутар кровне конструкције зграде а подешене су за становање.

Стан у *две ешаже* јесте стан који има један улаз, а распоред просторија на два нивоа.

Стан има *електричну сџрују* ако се бар у једној просторији стана налази разводна мрежа (и инсталирано светлеће место) повезана са јавном електричном мрежом или са кућним извором електричне енергије.

Стан има *водоводне инсталације* ако се вода доводи у стан посредством цеви, без обзира на то да ли су инсталације прикључене на јавни водовод, на хидрофор или специјалне пумпе или се вода доводи слободним падом.

Стан има *канализационе инсталације* када у стану постоје канализационе цеви, без обзира на то да ли су инсталације прикључене на јавну канализациону мрежу или на неки други уређај или начин одвођења (септичку јаму, отворени канал, реку и сл.).

Стан има *централно грејање* када у стану постоје инсталације централног грејања читаве зграде (из јавне топлане, заједничке котларнице у згради, која може грејати једну или неколико зграда) или је предвиђено етажно грејање појединих станова или пословних просторија.

Стан има *гас* уколико таква инсталација постоји у стану и прикључена је на јавни гасовод.

Ниво репрезентативности података (*џериторјални и КД*)

Подаци су репрезентативни за територију Републике Србије, централну Србију и АП Војводину.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

Подаци о порушеним зградама са становима и адаптацији стамбеног простора заједно са подацима о стамбеној изградњи користе се за израчунавање стамбеног фонда за године између два пописа становништва, домаћинства и станова.

За израчунавање стамбеног фонда потребна је методолошка и садржајна упоредивост података о искљученим зградама према препорукама UN/ECE (Programme of Current Housing and Building Statistics for countries in the UN/ECE Region; Draft recommendations for 2000 Round of Population and Housing Censuses in the ECE Region).

До 2003. упитник није у потпуности задовољавао наведене услове, пре свега зато што су се њиме обухватили само порушени станови. Станови којима се намена мењала из стамбене у нестамбену, или су настали спајањем два или више станова у један, нису били обухваћени, иако су те промене утицале на смањење стамбеног фонда. Такође, недостајали су подаци о: становима са 5, 6, 7, 8 и више соба, броју станова према спратности, као и о становима који имају кухињу. Методолошке дефиниције усклађене су са међународним препорукама, али треба рећи да су дефиниције које су и до сада постојале на обрасцу биле у сагласности са међународним препорукама.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања (одговорни произвођач званичне стaтистике)

У припремама и спровођењу овог истраживања учествују Републички завод за статистику, Сектор за статистику АП Војводине и подручна одељења завода за статистику, Градски завод за информатику и статистику Београда, надлежни органи и службе у општинама, као и извршиоци истраживања, односно одговорна лица у извештајним јединицама.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26. а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања

(укључујући и публикавање иодашка)

- Рок да извештајна јединица достави попуњен упитник ГРА-71 надлежном статистичком органу је 01. април за претходну годину.
- Рок да подручна одељења и Градски завод за информатику и статистику Београда доставе унете и преконтролисане извештаје Републичком заводу за статистику је 15. мај, а за Сектор за статистику АП Војводине 1. јун.
- Рок за израду резултата је 15. јун, а резултате овог истраживања објављујемо у комплексној публикацији Републичког завода за статистику „Општине у Србији“, у складу са роковима за израду те публикације.

Рокови за извештајне јединице, као и за подручна одељења, одређују се на основу годишњег Програма статистичких истраживања.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Упитник

При спровођењу годишњег истраживања о порушеним зградама са становима и адаптацији стамбеног простора користи се образац Годишњи извештај о порушеној згради са становима и адаптацији стамбеног простора (ГРАБ-71).

Упутство за попуњавање упитника

Извештајем се обухвата свака срушена зграда у којој су се налазили један или више станова, затим зграде у којима је дошло до промене намене стамбеног простора у нестамбени или спајања два или више станова у један.

Одговори на питања код којих постоје одштампане црте уписују се на те црте. На остала питања одговара се уписивањем одговора у предвиђена поља или заокруживањем броја поред једног од понуђених одговора.

На свако питање даје се само један одговор. Сви подаци на упитнику уписују се као цели бројеви, без децимала.

Уколико у појединим општинама није било порушених зграда са становима или адаптације стамбеног простора, надлежни органи управе дужни су да у допису наведу да је извештај негативан, уз потпис овлашћеног лица надлежног органа управе.

Списак номенклатура и класификација које се користе у истраживању (са обавештењем где се могу пронаћи)

- Класификација делатности: регистар предузећа, установа и других правних лица, регистар радњи, Републички завод за статистику, и Службени гласник, 1997. год.
- За разврставање грађевина користи се Класификација врста грађевина, у којој су грађевине детаљно разврстане и која је објављена у едицији Методологије и стандарди, свеска бр. 15, РЗС, 2005.

Класификације су доступне на сајту Републичког завода за статистику (www.stat.gov.rs).

Списак публикација у којима се објављују методологија и резултати истраживања (у штампаном облику и/или у оквиру интјернетј презентјације)

Детаљна методолошка објашњења овог истраживања налазе се у едицији РЗС Методологије и стандарди: Годишње истраживање о порушеној згради са становима и адаптацији стамбеног простора, свеска бр. 23/2007.

Резултати обраде годишњег истраживања о порушеним зградама објављују се у комплексној публикацији Републичког завода за статистику „Општине у Србији“.

Контакт особа – Дејана Ђорђевић, локал 260